

M. Saim UYSAL

Enflasyonda alarm zilleri

4.5.2018

Merkez Bankasının son “enflasyon raporu” 30 Nisan’da açıklandı. Bu rapordaki belirlemeleri kısaca şöyle özetleyebiliriz.

- İktisadi faaliyet gücünü korumakta ve büyüme güçlü bir şekilde seyretmektedir.

- İç talepteki artış devam etmekte, dış talepte ise gerek ihracat gerekse turizm gelirleri büyümeye olumlu katkı vermektedir.

- Jeopolitik riskler, dış ticarete koruma politikaları, hammadde ve enerji fiyatlarının yükselişleri küresel anlamda riskleri arttırmaktadır.

- Türk ekonomisi maliyet yönlü enflasyon baskıları ve genişleyen cari işlemler açığıyla karşı karşıya kalabilecektir.

- Uluslararası finansal koşullar nedeniyle risk primimiz 2014 seviyelerine gelmiş, piyasa ve kredi faizleri yükselmiştir.

- 2018 enflasyon tahmini 0.5 yukarı güncellenerek % 8.4’e çıkarılmış, 2019 yılında %6.5, orta vadede ise %5 düzeyinde istikrar kazanacağı ifade edilmiştir.

- Para politikasının oluşturulmasında mali disiplinin korunacağı ve yönetilen fiyatlarda ve vergilerde öngörülme bir artışlar yapılmayacağı varsayılmıştır.

- Varsayımlarda gıda enflasyonunun %7 civarında seyredeceği, ithalat fiyatlarının %4.8 artacağı, petrol fiyatlarındaki maliyetimizin 68 dolar olacağı ve üretim endeksindeki değişimin %2.9, çıktı açığının ise %1.4 olacağı öngörülerek güncellemeler yapılmıştır.

Uzun yıllardır enflasyon hedefinin orta vadede %5’e düşürüleceği hedeflenmekle birlikte enflasyon, bırakın %5’i, tek haneden çift haneye doğru istikrar kazanmaktadır ve %5 hedefi birkaç istisna dışında bir türlü tutturulamamaktadır.

Nitekim son açıklanan Nisan enflasyonu beklentileri de aşarak %10.85’e yükseldi. Ortalama enflasyonun tüketici fiyatlarında % 11.6, üretici fiyatlarında %15.36 ve çekirdek enflasyon da %12.24’e gelmesi alarm zillerini (Dolar / TL 3.20 oldu) çaldırıyor.

1997-2003 yılları arasında çok daha fazla yüksek enflasyon yaşamış ülkemiz dünyadaki enflasyon sıralamasında (177 ülke arasında) 3’üncülükle 10’unculuk arasında yer almıştır. AKP iktidarının ilk

dönemlerindeki popülist olmayan, IMF ve AB çıpalı başarılı ekonomi politikaları ile 29.sırada başlayan sıralamamız 2004-2012 yılları arasında 64. Sıraya kadar geriletilmiştir. 2013 yılından sonra ise ilk dönemdeki başarılı ekonomi politikalarından uzaklaşmış, uluslararası jeopolitik gelişmeler, FED politika değişikliği ve finans piyasalarındaki dalgalanmalar nedeniyle son beş yıldaki sıralamada maalesef 17. sıraya kadar yükselmiş durumdayız. (2013 27., 2014 25., 2015 30., 2016 25).

Her türlü teşvik, vergi affı ve KGF uygulaması gibi popülist uygulamalarla 2017 yılında 19. sıraya yükselmiş durumdayız. 2018 yılında da büyük bir ihtimalle enflasyon çift haneye sonuçlanacağından bu sıralamada bir iyileşme beklenmemektedir.

Enflasyon kontrolündeki başarısızlığın nedenlerini de kısaca söyle özetlemek mümkün.

- Ekonomide bütüncül bir yaklaşım yoktur. Para politikası ile maliye politikası 2003-2007 dönemindeki gibi eşgüdümlü değildir. Para politikası görece sıkı, maliye politikası ise gevşek uygulanmaktadır.

- Enflasyon hedefleri gerçekçi bir bazda belirlenmemektedir. Hükümet ve Merkez Bankasınca ortak belirlenen hedeflerin gerçekçi olmadığı piyasalarca bilindiğinden gerek 12 ay gerek 24 ay sonraki yılsonu enflasyon beklentileri hedeflerin daima üstünde oluşmakta faiz oranları ve döviz kurları buna göre dengelenmektedir. Para Politikasının sıkı duruşu sözde kalmakta fiiliyata geçirilmesinde sıkıntı yaşanmaktadır. Bunun sonucunda fiyatlama davranışları ve beklentiler bozulmakta güven endekslerindeki kötüleşmeler de artmaktadır.

- Merkezin para politikası, genellikle proaktif değildir. Önden yüklemeli radikal faiz artışı yapılamamaktadır. Hedefler sürekli yukarı doğru revize edilerek güncellenmektedir. Piyasa gelişmelerinin önünde değil arkasından gelmekte bu da inandırıcılığı ve güvenilirliği azaltmaktadır.

- Para Politikasındaki uygulamalar karmaşık olup bir türlü sadeleştirmeye geçilememiştir. Arızı bir araç olan Geç Likidite Penceresi genel bir politika aracı haline gelmiştir. Bu husus da piyasalarla iletişimi bozmaktadır.

- Likidite bolluğunun yaşandığı yıllar boşa harcanmıştır. Küresel faiz politikasının değiştiği dönemlere de adapte olunmakta yavaş kalınmıştır. Erken seçimler nedeniyle uygulanacak olan 24 milyarlık teşvik ve af paketinin (seçim ekonomisinin) enflasyon kontrolünü daha da zorlaştıracağı açıktır. Unutmayalım ki enflasyon sorununu kalıcı bir şekilde çözmeden ekonomide makroekonomik dengelerin sürekliliğini sağlamak mümkün değildir.

IMF, son gözden geçirme raporunda para ve maliye politikalarının sıkılaştırılması uyarısında bulunmuştur. Gerek liradaki kan kaybının durdurulması, gerekse enflasyonun kontrol altına alınarak beklenti bozulmalarının önüne geçilmesi için daha "geleneksel bir para

politikasına” geçmenin hem Őeffaflık hem de politika etkinliği açısından önemli olduğu anılan raporda vurgulanmaktadır.

Erken seçimler nedeniyle uygulanacak olan 24 milyarlık teşvik ve af paketinin (seçim ekonomisinin) enflasyon kontrolünü daha da zorlaŐtıracadıđı açıktır. Unutmayalım ki enflasyon sorununu kalıcı bir Şekilde çözmeden ekonomide makroekonomik dengelerin sürekliliğini sağlamak mümkün değildir.

Bu arada değerleme kuruluŐu FITCH’in ardından Standart & Poor’s da hem yabancı para hem de TL cinsinden ülkemizin kredi notunu düŐürdü. Gerekçe olarak da yüksek enflasyon ile birlikte kötüleŐen cari ve mali açık gibi “makro ekonomik dengesizlikler “i gösterdi.

Dış kaynağa bağımlılığımızın milli gelirimizin %25’ini (230 milyar dolar) geçtiği bugünlerde acilen yapısal reformlar dahil (baŐta enflasyon problemi olmak üzere) köklü çözümlere gitmekte büyük yarar bulunmaktadır.